

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Кирил Костов, д.п.н.

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен “доктор” на тема:

„Формиране и оценяване на спортно-технически умения и знания от леката атлетика в прогимназиален етап на средните училища“

Докторант: ЯНКО ДИМИТРОВ РУМЕНОВ

Необходимостта от иновационни подходи в обучението по лека атлетика с цел неговото оптимизиране при формирането на различните лекоатлетически двигателни умения и критериите за тяхното оценяване е повече от очевидна. Не само поради факта на постоянно променящите се изисквания в различните нормативни документи (учебни планове, програми и др.), но и заради все по-намаляващия интерес и желание на съвременните ученици да спортуват и да се подлагат на полезни физически натоварвания. Предвид казаното по-горе и поради факта, че напоследък леката атлетика е позабравената „царица на спортовете“ трябва да се отдаде дължимото на докторанта за избора на дисертационната си изследователска проблематика. Но не само изборът на проблематиката заслужава похвала. Изпреварвайки същността на моята рецензия още в началото искам да заявя, че представената дисертационна разработка има всичките необходими качества за подобен род изследователски разработки, както от съдържателен, така и формален порядък. Този резултат докторант Руменов е постигнал с много труд и

безспорни умения за изследователска дейност, формирани в продължение на неговото докторантско обучение.

И точно във връзка с казаното по-горе ще заявя, че разработената от докторанта Я. Руменов дисертация има своята значимост за спортно-педагогическата теория и практика. Убеден съм, че експериментално получените резултати от нея могат да се използват директно в училищната практика по физическо възпитание и спорт. В това отношение авторът заслужава похвала. Искам специално да отбележа, че положителното ми становище се отнася не само за избора на проблематиката, но и за получените от автора резултати.

Дисертационният труд е в обем от 162 страници аналитичен текст, 10 страници ползвана литература (143 източника на кирилица и 9 на латиница) и 21 страници приложение. Структуриран е в увод, три глави, изводи и препоръки.

Още в **увода**, авторът се е опитал доста сполучливо да изясни своята концептуална визия за проблема който изследва, търсейки неговото решаване. И това особено добре е направено при представянето на методологическия дизайн с много добре очертани предмет, обект, цел и задачи на изследването.

В глава първа е направен подробен анализ на факторите имащи отношение към обучението по лека атлетика в училищното образование (двигателното обучение на включените в програмата по лека атлетика упражнения за V- VII) и начините за тяхното обективно оценяване. Стилът на писане и представената фактология в тази глава задоволяват напълно. Литературният обзор е задълбочен и в него се изясняват основните теоретико-методически аспекти на обучението в изучаваните лекоатлетически упражнения – бягания, скокове и хвърляния. Като цяло, трудът е написан на добър научен език. Изказът сравнително ясно отразява идеите и съжденията на автора. Ползвани са достатъчно източници на кирилица и латиница. Добра оценка заслужава и сполучливият опит на автора да направи детайлна характеристика на процеса на обучение по лека атлетика в училище и да представи специфичните особености при използването на дидактическите принципи,

етапите и методите на обучение в спортно-техническите умения и знания от леката атлетика, както и на оценяването като важна част от контрола в процеса на обучение.

Основната ми бележка за подобрене и препоръка към написаното в глава първа ще бъде в посока на необходимостта от по-голяма целенасоченост на обзора. С други думи да няма увлечение за представяне на значително повече информация отколкото изследването изисква, което отдалечава автора от лаконичния и точен научен изказ, така задължителен за всеки дисертационен труд. Според мен това увлечение на автора се дължи на неговото голямо желание да обхване по-комплексно изследвания проблем и да избегне евентуални пропуски в тази посока.

В глава втора, която е своеобразно продължение в практико-приложен план на теоретическите положения, изяснени подробно в първа глава, се представя авторска методика за формиране и оценяване на спортно-техническите умения и знания по лека атлетика в учебния процес. Тук са представени данни от констатиращия експеримент, както и резултатите, получени в проведения едногодишен спортно-педагогически експеримент. В проведения експеримент като иновативни моменти се открояват използваните интерактивни методи при целенасочената работа за формиране на спортно-технически умения и знания от леката атлетика.

Като положителен резултат също така може да се отчете и факта на умело подбраните тестове за оценяване на спортно-техническите умения по лека атлетика за прогимназиален етап, както и системата за формиране на годишна оценка за усвоените спортно-технически умения и знания

ГЛАВА ТРЕТА

Съвсем логично е, когато едно изследване предварително е добре планирано, когато е организирано и реализирано пълноценно, когато е изградено върху ясна и добре аргументирана методологическа база, каквото е всъщност

изследването е проведено от докторант Руменов, то да постигне и очаквано добри резултати. Всъщност тези резултати са много сполучливо представени в глава трета на дисертацията. В нея са анализирани доста добре

разработените и апробирани в практиката тестове за проверка и оценка на знанията на учениците за ядро (задължителна област) лека атлетика.

Авторът

сравнително добре и с необходимите аргументи представя на полифункционална основа резултатите от развиващия спортно-педагогически експеримент, а именно това са резултати от:

- тестовете за диагностициране на знанията,
- взаимното оценяване на учениците
- тестовете за диагностициране на спортно-техническите умения .
- система за оценяване на спортно-технически умения и знания от леката атлетика

Резултатите от този експеримент дават възможност на докторант Руменов да потвърди хипотезата си, че прилагането на образователна технология за обучение по лека атлетика с използване на интерактивни методи, както и извеждането на критерии и показатели за оценяване и взаимно оценяване на усвоените знания и умения, не само ще повишат активността на учениците в учебния процес, но и ще съдействат за трайното затвърдяване на усвоените знания и умения.

Освен това разработените и апробирани тестове за оценяване на знанията по лека атлетика са надежден диагностичен инструментариум за проверка нивото на знания на учениците от прогимназиалния етап в учебния процес по физическо възпитание и спорт

Не по-малко важна за училищното физическо възпитание е и разработената авторска образователна технология за обучение по лека

атлетика, включваща използване на интерактивни методи. Тя помага на учениците от експерименталната група при взаимното оценяване да откриват грешките на съучениците си при изпълнението на лекоатлетическите упражнения, като това е предпоставка за по-дълготрайно и ефективно овладяване на двигателните умения.

Като следствие от прилагането на тази авторска тази методика са и констатациите, че формираните знания на учениците, относно техниката на изпълнение на лекоатлетически упражнения са най-високи в пети клас, като във всеки по-горен се наблюдава тенденция на намаляването им и че получените резултати от проведения спортно-педагогически експеримент, затвърдяват успешното прилагане на разработените критерии и показатели за по-обективно оценяване на спортно-техническите умения по лека атлетика в прогимназиален етап.

Получените данни и резултатите от тяхната обработка са представени много добре, както таблично, така и графично, което улеснява много читателя при тяхното ползване и разбиране

Направените изводи в края на дисертацията следват логиката на цялостното изложение и произтичат от резултатите на изследването. Те са формулирани добре и покриват целия спектър от извършени дейности в изследването.

Справката за приносните моменти в изследването е направена коректно и отговаря на постигнатите действителни научно-теоретични и научно-приложни резултати от докторанта.

В синтезиран вид приносните моменти в представения дисертационен труд изглеждат така:

1. Разработена е методика, включваща използването на интерактивни методи за обучение по лека атлетика, съобразена с Държавните образователни изисквания и учебния процес по Физическо възпитание и

спорт, за ученици от прогимназиалния етап на Основната образователна степен.

2. Апробирани са специализирани тестове за оценяване нивото на усвоените знания и спортно-технически умения по лека атлетика на учениците от прогимназиалния етап в учебния процес по Физическо възпитание и спорт.

3. За първи път у нас е въведено взаимно оценяване, даващо възможност на учениците да се преобразуват от оценяван обект в активен субект, участващ във формирането на оценката по лека атлетика.

4. Разработена и апробирана е система за оценяване спортно-техническите умения и знания на учениците в обучението по лека атлетика, включваща трикомпонентно оценяване с различна тежест на коефициента при формирането на оценката, изцяло приложима в учебния процес по Физическо възпитание и спорт.

Заключение

1. Методологическата обосновка на изследването е логично построена и е с много добре формулирани цел, задачи, обект и предмет на изследването. Добре са подбрани също така и изследователските методи, както и етапната последователност в цялостната реализация на изследователския процес – от зараждането на идеята до завършения вид на дисертационния труд.

2. Събраният фактологичен и експериментален материал, получените резултати, след добре направената математико – статистическа обработка на първично получените данни са позволили на автора да отговори аргументирано на предварително поставените от него задачи на изследването. Правилно са подбрани и тестовете за качествена и количествена проверка на оценяваните двигателни умения и качества.

Всичко казано дотук ми дава основание категорично да подчертая, че дисертацията на докторант Янко Руменов е един много стойностен и

съдържателен научен труд с подчертано теоретически и практико-приложен принос в обучителния процес по лека атлетика.

Ето защо предлагам на членовете на научното жури да удостоят докторант Янко Димитров Руменов с образователната и научна степен „доктор” по „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка”, направление 1.3. Педагогика на обучението по...

Рецензент:

(Проф. д-р К. Костов, д.п.н.)

Благоевград, 2017 год.